

Patmos – razodetje svetlobe

Jošt Snoj črpa iz bogatih in razgibanih intelektualnih, študijskih ter življenjskih izkušenj. Akademski slikar in diplomirani teolog se je v dobrih dveh desetletjih delovanja uveljavil predvsem s številnimi deli za sakralne prostore in pri tem na izviren način združeval teološko, liturgično in osebnoizpovedno slikarstvo. Vzporedno pa so vseskozi nastajali ciklusi krajinskih upodobitev, zaznamovani s posebno simboliko presežnega. Delo Jošta Snoja se je kar dve desetletji slikarsko razvijalo in raslo izolirano od nenehno spreminjajočih se umetnostnih tendenc in smernic. Zato je izoblikoval posebno, iskreno slikarsko držo, ki je v tem pogledu edinstvena.

Postavitev Snojevih del v cerkvi Device Marije v Bovcu vsebinsko in tematsko prehaja od sakralnega k profanemu in nazaj. Patmos je kraj na zemlji, a hkrati prostor božje prisotnosti, je metafora za stik med človekom in Bogom, je prispodoba za razodetje (od zunaj) in za razsvetljenje (od znotraj), je stičišče apokaliptičnega trpljenja in odrešenjske milosti. Ti vsebinski kontrasti odmevajo v likovnih kontrastih; svetloba se bojuje s senco, tople barve s hladnimi, ogenj z vodo, sončni žarki z zemeljskimi brezni. Slike tako upredmetijo metaforičen odnos med materijo in svetlobo.

Z ekspresivnimi potezami poslikana platna se na drugi strani zoperstavljajo arhitekturnim linijam razstavišča. Duhovne impresije ustrezajo duhu sakralnega ambienta, postavljenega v naravno svetišče pod Alpami. Brezmadežno pokrajino ob Soči pa so pred stotimi leti oskrunile grozote vojne, vanjo so zarezale globoke rane. Razstavna postavitev zato pomeni nekakšno začasno spominsko obeležje, ki z univerzalno govoricco umetnosti govori o harmoniji narave in krutosti človeka, o odnosih med lepim in tragičnim, o boju med dobrim in zlim.

Ciklus slik *Huda jama* je odziv na zgodovinske in aktualne dogodke, ki pa jih Jošt Snoj ne interpretira na družbeno kritičen, temveč na osebno intimen način. Njegov pogled izraža iskanje Pravice, ki ni univerzalna in vseobsegajoča kategorija, ampak se vsakemu izmed nas razkriva na edinstven način. Prek lepote, skladnosti, harmonije, podobnosti, barve in melodije sporočilo luči laže vstopi v dušo gledalca, meni Snoj. Ko se bo zdrzil ob pogledu na tragičnost in zlo, bo to doživljanje, ker je ovito v luč, vodilo k luči. Zahrepenel bo po miru.¹

Na horizontu Snojevih pokrajin se tako srečujeta trpkost iskanja in radost lepote. Novo poglavje v njegovem ustvarjanju odpira ciklus *Patmos*, v katerem razrešuje obča in osebna eksistenčna vprašanja. Patmos je otok v Egejskem morju. V rimskih časih je bil na njem zapor za politične in druge izgnance in sem so iz Efeza pregnali evangelista Janeza. Bival je v votlini in tam napisal Knjigo razodetja (Apokalipso). Ta knjiga nam govori o končni usodi sveta. Govori nam o sodbi, plačilu in kazni in končnem razodetju božjega, dobrega in Boga samega. Govori nam o preoblikovanju vsega sveta oziroma stvarstva, torej o tem, da se bodo vse prvine sveta razgradile in propadle in da bo vzniknil nov svet, novo nebo in nova zemlja. Razodetje je torej upanje za ta svet in to

zemljo. Razkriva nam skrivnostne reči, ki jih naš um in naša vera le stežka dojameta. Kaj bi brez te vizije, te napovedi, tega upanja?²

Ogenj in svetloba najdeta likovni odmev v plapolanju potez in v migetanju barv. V Snojevem delu se zrcali slovenska moderna slikarska tradicija, kakor sta jo začrtala Ivan Grohar in Rihard Jakopič, simbolizma pa tudi modernistično videnje slike kot z barvami prekrite dvodimenzionalne površine. Avtorju sta blizu tudi estetika in filozofija Anselma Kieferja. Barve, svetlobe in texture, ki prepričljivo utemeljujejo slikarsko materialnost, imajo lastnosti čistega likovnega užitka. So most med slikarjevo gesto in gledalčevim očesom. A Snoj v barvne gmote in likovne razmisleke vselej vgradi tudi ključne do (skritih) vsebin. Te izhajajo iz bogatega intelektualnega in duhovnega izročila krščanskega in svetovnega etosa in so hkrati univerzalne v času in prostoru. Slikarsko žarenje je ogenj, je strast, ki preoblikuje, ki lahko spreminja. Ogenj je svetloba, je luč, je upanje. Snojevo slikarstvo poleg človeškega upanja izraža predvsem neskončno zaupanje.

S skicozno potezo izrisani sakralni prizori na zlatih podlagah (*Križanje, Snemanje s križa*) delujejo kot neoprijemljive pasijonske vizije. Zaradi prežetosti s svetlobo, namesto tragične smrti povečujejo presežne pomene žrtvovanja in smrti kot novega rojstva. Podoben učinek Snoj doseže s profanimi upodobitvam cvetočih eksplozij na motivih pomladi. Simbolika ponovnega rojstva in večnega življenja se na najnovejših slikarskih delih oblikuje v podobo embria. Človeški zarodek se kot nadrealistična vizija, slutnja ali privid umešča v krajino. Izoblikuje se iz grude na zorani njivi, vzklije kot popek na cvetočem travniku, vznikne kot oblak na nebu. Okrogle oblike zarodkov, ki nekoliko spominjajo na lobanje s starejšega cikla *Huda jama*, v tej zvezi napovedujejo optimističen obrat – Snojevo slikarstvo se vsebinsko seli na drugo stran, iz smrti v življenje, iz zime v pomlad, iz teme v svetlobo, iz ekspresije v impresijo. V kontekstu bovške razstave jih lahko beremo tudi kot most od vojne do miru. To misel nadgradijo velike slikarske panorame, na katerih se pokrajina izgubi v žarenju svetlobe, v njej pa plava sveti duh – golob miru. Zato te slike lahko razumemo tudi kot simbolne upodobitve osvobojenosti in (notranjega) miru.

Umetniki vso zgodovino hrepenijo po preoblikovanju sveta, po zmagi dobrega, lepega. Po luči, ki se bo razodela, čeprav za občutljivejše duše že nekoliko preseva skozi stvarstvo, skozi svet. To je luč razodetja, ki se pojavlja tudi na tu razstavljenih slikah. Gre za iskanje, za notranje čutenje stvari, za odsev, sledove že doživetega. Za tipanje, temo in svetlobo, za razodevanje. Umetnost je po svoji naravi odkrivanje luči pod lupino videza in tako tudi te slike želijo nakazati prenikanje svetlobe skozi stvarstvo. Želijo pokazati izvor in sled končnega preoblikovanja, ki ga poskuša zaznati, kot bi rekel Cézanne, naš »krhki um«.³

Monika Ivančič Fajfar

Korčula (novo rojstvo), olje na platnu, 50 cm × 70 cm, 2016

slika na naslovnici: Sveti duh, olje na platnu, 140 cm × 180 cm, 2002 - 2014

¹Jošt Snoj v katalogu razstave Slike/I dipinti, Muzej krščanstva na Slovenskem, 2015, str. 5.

²Jošt Snoj v zloženki razstave Patmos v Finžgarjevi galeriji Ljubljana, 2016.

³Prav tam.

ARS LOCI. UMETNOST V PROSTORU SVETEGA.

Vas in vaše prijatelje prijazno vabimo na odprtje razstave

PATMOS – RAZODETJE SVETLOBE

akad. slikarja Jošta Snoja

v soboto, 18. junija 2016, ob 20. uri

v cerkvi Device Marije v Bovcu.

Razstava bo na ogled ob četrtnih in nedeljah med 19. in 21. uro.

Za ogled razstave izven urnika pokličite na +386 (0)31 643 147,
za informacije obiščite spletno stran.

<http://www.artis.si/ArsLoci/ArsLoci.html>

Razstavo organizira Društvo Ars Bovec
v sodelovanju s kuratoriko Moniko Ivančič Fajfar.

Jošt Snoj, rojen leta 1967 v Ljubljani, je slikarstvo je študiral na Akademiji za likovno umetnost, kjer je diplomiral s serijo slik na temo *Imago pietatis* pri prof. Gustavu Gnamušu leta 1993. Leta 1998 je diplomiral na Teološki fakulteti v Ljubljani. Med 2004 in 2008 je na papeški univerzi Gregorijana v Rimu študiral krščansko umetnost na Fakulteti za zgodovino in kulturno dediščino Cerkev. Pod vodstvom p. Marka I. Rupnika je opravil formacijo za sakralno umetnost in magistriral na teološko temo svetega Efrema Sirskega. Med leti 2000 in 2015 je opravljal duhovniško službo in vseskozi tudi ustvarjal, razstavljal predaval o umetnosti, sedaj pa se je v celoti posvetil slikarskemu poklicu. Živi in ustvarja v Ljubljani.

www.ateljesinai.si

Razstavo so omogočili:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MAHLE Letrika

Pri izvedbi so pomagali

avtor, prostovoljci in podporniki Društva Ars Bovec, Apartma Jager Bovec.

Jošt Snoj

PATMOS

RAZODETJE SVETLOBE

The Revelation of Light

Cerkev Device Marije Bovec, 18. 6. - 11. 9. 2016